

הגאון הרב חיים שאול גריינימן זצ"ל - נולד בוויילנה בשנת ה'תרפ"ו (1926). עוד בצעירותו נודע בשקדנותו. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלה עם בני משפחתו לארץ ישראל והתיישב בבני ברק. בתחילה למד בישיבת תפארת ציון ולאחר מכן בישיבת לומז'ה בפתח תקווה ובישיבת חברון. לאחר נישואיו התגורר בשכונת כרם בירושלים כשמונה שנים ולמד בישיבת מיר. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תשט"ו (1954), עבר להתגורר בבני ברק, שם נותרה אמו האלמנה.

נודע בכישרונותיו הברוכים ונחשב לבקיא בכל חלקי התורה ובידיעת ש"ס ופוסקים. מומחה גדול לענייני רפואה ורבים פנו אליו בנושאים אלו. מיוזמי ומראשי ארגון הקירוב "ערכים" וכן ממקימי סמינר "אור החיים" בבני ברק לבנות מעדות המזרח. שימש כפוסק הלכה ליטאי ונחשב לאחד מממשיכי דרכו של החזון אי"ש. נפטר בשביעי של פסח מדום לב, כ"א ניסן ה'תשע"ה (2015). חי כ-89 שנים. בהלווייתו השתתפו עשרות אלפים. ציונו בבית-העלמין זכרון מאיר בבני-ברק בחלקת שומרי שבת.

אביו: ר' שמואל. **אמו:** מרת צביה (בת ר' שמריהו יוסף קרליץ, רבה של קוסובה, ואחותו של החזון אי"ש - ר' אברהם ישעיהו קרליץ). **אשתו:** מרת חנה דבורה (נישא בשנת ה'תש"ז-1947. בת ר' ישראל שלום לוריא רוטמן מבחירי ישיבת קלם שניהן כמרבץ תורה ומשיגה בישיבת תורת חיים וכמורה צדק בעדה החרדית). **מרבותיו:** דודו, ר' יצחק קרליץ מקוסובה, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש), ר' מיכל יהודה לפקוביץ, הגר"נ קרליץ.

מתלמידיו: ר' יהודה בויער, ר' אברהם גניחובסקי, ר' יחזקאל ברטלר, ר' יעקב יצחק פרידמן (ראש ישיבת תפרח), ר' שלום מאיר יונגרמן (ראש ישיבת זכרון מיכאל בזכרון יעקב). **ילדיו:** שנים-עשר בנים וארבע בנות. מביניהם: ר' אברהם ישעיהו (בנו השביעי, נחשב לממשיך דרך אביו), ר' שמואל (חתן הגר"מ מן), ר' יצחק דוד (מחבר הספר "השג יד"), ר' יהושע, ר' יוסף (ראש "כולל וילנה" וחברותא של ה"סטייפלר"), ר' יעקב (ר"מ ישיבת זכרון מיכאל ב"ב), ר' אליהו (ר"מ ישיבת זכרון מיכאל ב"ב). **בנותיו:** מרת לאה (נשואה לר' יוסף חיים בן-דב - מראשי ישיבת "זכרון מיכאל" בזכרון יעקב), מרת רחל (נשואה לר' ישראל מנחם הירשפלד - מראשי ישיבת "זכרון מיכאל"), בת נוספת (נשואה לר' שמואל חברוני - מח"ס הליכות מרדכי).

מספריו: **חידושים וביאורים** - חידושים וסוגיות על כל מסכתות התלמוד והמשניות בשיטת הלימוד של החזון אי"ש (סדרת ספרים) • **כלילא דוורדא** - על הלכות בית הבחירה לרמב"ם (ספרו הראשון שכתב בהיותו כבן 21 שנים)

○ **יפר הרב שניידר:** "בעיצומו של יום טוב אחרון של פסח, הסתלק הגאון רבי חיים שאול גריינימן זצ"ל. וזה לו שש שנים ביסורים גדולים ונוראים אחרי שנפל ונחבט בכתפו, והגיב על זה רבינו בדמעות: 'מי במים, ומי באש...'. כלומר, **כל אחד נגזר במה יתייסר**. הרב שניידר מספר, כי הגאון ר' חיים ישראל שפירא, ראש שטיינמן לנחמם, **והפליג בגדלות היסורין**. וישב שם גם רבינו והיה לפלא אצלו שתלמיד חכם מופלג כר' יודיל שפירא, **שעמל כל ימיו בתורה, יאה צריך יסורין והתנוכח בעניין, האם ניתן להגיע לעולם שכולו טוב גם ללא ייסורים אם בעולם הזה עסק בתורה הקדושה**.

"בימים אחר כך נגלה אליו רבי יודיל זצ"ל בחלום, ואמר לו: 'בלי היסורים לא הייתי יכול לעבור את הדינים הקשים למעלה'. וסיפרו בניו, שאמר **שמתפלל שיהיו לו יסורים, ומיד לאחר מכן, התחילו ייסוריו הנוראים, שש שנים**. והגיב על זה רבינו: "חושבים שעם ריקוד זוכים לעולם הבא". ממשיך ומספר ר' שניידר: "בשעתו סיפר רבינו, שבערוב ימיו של ה'חפץ חיים' בא בנו ר' לייב לבקרו וראה אותו סובל כאבים ברגלו, והצטער מכך. אמר ה'חפץ חיים': 'דע לך, שבלי יסורין אי אפשר לזכות, ואני שכל ימי ראיתי רק טוב, במה אזכה, לכן יש לשמוח בייסורין אלו'."

שקידתו העצומה יומם ולילה, והיקף ידיעותו לעומק ולרוחב בכל מקצועות התורה של הגאון רבי חיים שאול גריינימן זצ"ל היו לשם דבר. אך תופעה אחת מעניינת נותרה חידה עלומה במשך שנים: לאן נעלם רבי חיים מידי שבוע בשבוע, ביום שישי, לזמן של כשעתיים? על מקומות לימודו השונים, הרחק מטרדות הציבור, כבר הכל ידעו. אך את סוד העלמותו של הגאון הנודע, בשעות הקרובות לכניסת שבת מלכתא, לא הצליח איש לפענח. עד שהגיע אותו יהודי בבהילות לביתו של רבי חיים בשעות ההן של יום השישי. הוא היה צריך באופן דחוף להיוועץ על עניין חשוב... הרבנית הסבירה לו בנחת, כי בשעות אלו אי אפשר להשיגו. יצא הלה מאוכזב, אך לאחר זמן-קט חזר, כשהוא בלחץ גדול: "העניין אינו סובל דיוחיו" - זעק - "זהו ממש פיקוח נפש!" וכשחזר והפציר, שוב לא יכלה הרבנית לעמוד מנגד.

"אם זה עניין של פיקוח נפש- אז אין ברירה", ונתנה לו כתובת של אחת הדירות ברחוב ר' עקיבא, שם אמור להימצא רבינו. אך-רץ מיודעו לבית שברחוב ר' עקיבא. נקש בדלת והצדיק פתח... ושניהם גם יחד, זה שמבפנים זה שמבחוץ, הוכו בתדהמה: רבי חיים כולו פליאה, מהיכן ידע הלה לבוא לכאן? ואילו האורח נדהם והתקשה להאמין למראה עיניו: **הוא רואה את רבי חיים ב'בגדי עבודה'**. שרווליו מופשלים. עטור זיעה. עומד בתוך מה שנראה שלולית של מים, ובידו מקל וסמרטוט ריצפה... **אי אפשר לטעות, הוא כעת באמצע הספונג'ה...**

האורח הבלתי-צפוי, נבוך, התנצל והסביר, שהרבנית גילתה לו את המקום עקב שאלה דחופה של פיקוח נפש. לאחר שקיבל תשובה לשאלתו, זעק הלה על כבוד התורה. רבינו הרגיע אותו ואמר: "דע לך שכל יהודי חייב לעשות גמילות חסדים בגופו ממש! בחוץ לא מאפשרים לי. זו ההזדמנות שלי. גר כאן יהודי בודד וגלמוד, שהתאונן בפני עד כמה קשה לו לנקות את הבית ולהכין את כל צרכי השבת. נטלתי על עצמי את המלאכה לנקות. להכין מה שצריך. לפרוס מפות וכו'. כשסיים רבינו, לא שכח להזהירו בכל לשון של אזהרה לבל יגלה את שראו עיניו! וכך נמשכה הנהגה זו של רבי חיים תקופה ארוכה. כיום, לאחר פטירתו, הבין הלה, שכעת מותר כבר לגלות."

הרב המקובל כמוס יאמין זצ"ל - נולד בחודש ניסן שנת ה'תר"י (1850) בכפר עמרוס (לוב). באותה תקופה חיו בעמרוס בצמצום רב כ-3,500 יהודים בלב אוכלוסייה ערבית. לפי היכולת ודרכי החינוך שנהגו באותם ימים, תלמוד תורה ושיעורים בבית הכנסת, למד רבינו באופן עצמאי תנ"ך, תלמוד בבלי ושולחן ערוך. רבינו עלה ונתעלה ונודע בבקיאיותו בכל רזי התורה ובקבלה.

כיהן כרב הקהילה בכפר עמרוס, ייסד ישיבה וכולל, השיב לשאלות הלכתיות וכן כתב קמעות. גם תושבי הכפר המוסלמים פנו אליו בעניינים שונים. רבים פנו אליו בעניינים שונים: חילוקי דעות בינם לבין שכנם, בעיות רפואיות, בעיות בפרנסה וכו' ונושעו. נהג לערוך תעניות דיבור, נודע כדרשן מופלא ורבים נהרו לבית הכנסת כדי להאזין לדרשותיו ביום השבת ואפילו קמו לשם כך ממיטת חוליים. **בקי בחוכמת הנסתר ובקבלה המעשית. בעל רוח-הקודש.** נפטר ב-כ"ב ניסן ה'תר"ץ (1930). ציונו בלוב. חי כ-80 שנים.

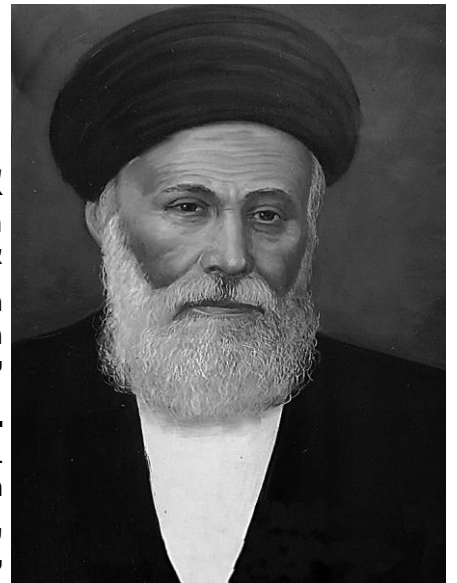
אמו: מרת רחל. **מילדינו:** ר' כליפה, ר' שמעון. **מתלמידינו:** ר' שמועה מכלוף. **מספריו:** חיבר ספר על הקבלה ותורת הסוד בכתב יד.

אחד מנכדיו סיפר על מספר מקרים, שיש בהם כדי להעיד על גדולת הרב וצדקותו. באחת הפעמים, אשתו של הצדיק נכנסה לחדרו שבישיבה כדי לשאול אותו שאלה, והנה ראתה כי איננו בחדר.

הרימה האישה את עיניה ונדמה, כשראתה אותו מרחף בחלל החדר. מרוב פחד ממראה רבינו המרחף צעקה האישה, ואז הצדיק אמר לה: "מדוע הפרעת לי, הייתי אמור ללכת לישיבה מיוחדת של מעלה".

במקרה אחר עת ישב הרב ולמד ביקש מאשתו, שתכין לו קפה. אשה כשרה עושה רצון בעלה הלכה למטבח ולאחר מספר דקות הגיעה ובידה מגש ובו שלוש כוסות קפה. השתומם רבינו ושאל: "מדוע הכנת שלוש כוסות קפה?"

ענתה לו אשתו – "כשביקשת ממני להכין לך, היו אתך עוד שני רבנים וחשבתי, שלא יפה להגיש קפה רק לך ולכן הבאתי קפה גם לאורחים". שאל אותה הרב: "וכי רוצה את לומר לי, כי ראית את הרבנים, שהיו עמי? אם כן, צדקת את, שזכית זכות גדולה וראית שני מלאכים".

רבי שמועה תלמידו של הרב, ניגש לצדיק ביום תענית דיבור ושאל קושיה, שהייתה לו והציקה לו (ביום זה לא נהוג לשאול שאלות) אולם הרב לא ענה לו. שב ושאל ר' שמועה את אותה קושיה בפעם השניה ושוב לא ענה לו הרב. בפעם השלישית כששאל, מאחר שהצדיק ראה, עד כמה משתוקק הלה לקבל תירוץ, ענה לו הרב על קושייתו, ומיד איבד את כושר הדיבור ונשאר כך במשך שלושה חודשים רצופים. רק בערב פסח חמל עליו הבורא והשיב לו את יכולת הדיבור והוא יכול היה לקיים את מצוות "והגדת לבניך ביום ההוא".

ויפירה נכדה: סבתי המנוחה מצד אבי נישאה בגיל צעיר וכמו כל אישה, בתקופה ההיא, היא רצתה ילדים, אך היא לא זכתה לפרוי בטן. לסבא שלי רבי מאיר (בעלה של סבתי) היה סבא, שנחשב למקובל גדול וידוע בתקופתו. שסייע, בין היתר לזוגות מעוכבי פרוין להיפקד ע"י סגולות מיוחדות שכתב. הזוג הצעיר ניגש אליו לקבל ברכה להיפקד.

הוא בדק ואמר, שסבתי לא תהרה במשך שבע השנים הבאות, ולאחר מכן תהרה, ויהיה להם בן (ומי ידע בסוד קדושים מה ראה ואמר כן). ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר. כעבור שבע שנים סבתי ילדה בן. אבי הוא הצעיר מתוך ארבעת הילדים שנולדו לזוג, ואני היא נכדתם.

באחד הלילות של אמצע החודש, כשאור הלבנה האיר, יצא רבינו לעבר טריפולי, עיר הבירה. מרחק לא גדול מפריד בין שני המקומות. הדרך מוכרת היטב, והרב מקיים את הפסוק: "בלכתך בדרך" והוגה בדברי תורה. בהיותו על אם הדרך, סמוך למקום מנוחתו של הגאון שמעון בן לביא זצ"ל, הגיחו מן המארב שודדים עזי נפש, אשר ביקשו לשדוד את רכושו ולהורגו.

הרב נס מפניהם וכל עוד רוחו בו רץ, עד שהגיע לציון הקדוש. שם אחז בשתי טבעות ברזל הקבועות בדלת, ובמר לבו זעק: "רבי שמעון בן לביא, רבי שמעון זכותך תגן בעדי!". השודדים שרצו בעקבותיו, הבחינו בהיכנסו לבית-העלמין, ומיהרו אחריה. רבינו עמד נרגש במקומו, רגליו ממאנות לזוז, ורק ידיו לפתו היטב את טבעות הברזל. בקול תחנונים ביקש רחמים על עצמו בזכות הצדיק רבי שמעון בן לביא.

השודדים נכנסו לרחבת הקבר הקדוש. הרב ראה בבירור את פניהם האכזריות. אך ראה זה פלא! הם לא ראוהו כלל! רק שמע את קולם הגס והעבה באומרם זה לזה: "להיכן הוא נעלם? איפה הוא נמצא? הרי במו עינינו ראינו אותו נכנס לכאן!". הם חיפש כה וכה, המתינו עד בוש, וכשלא מצאו את הרב, הסתלקו מן המקום.

ליד הציון נותר רבינו, כולו רעדה עם שבח ותהילה לבורא עולם, על שנתקיים ברודפיו מאמר דוד המלך ע"ה: "עיניים להם ולא יראו". היטב חש על בשרו, שזכות הצדיק הטמון במקום הגנה עליו להצילו מרודפיו וממבקשי רעתו. הוא המתין לעלות השחר ורק אז המשיך בדרך לטריפולי.

האדמו"ר הרב מנחם מנדל טאוב זצ"ל מקאליב- נולד בשנת ה'תרפ"ד (1923) במרגיטה שטרנסילבניה. דור שישי לרבי יצחק אייזיק מקאליב. בשנת ה'תרצ"ט (1939) נפטר אביו והשאיר אחריו שבעה יתומים וקהילה ללא מנהיג. לאחר כיבוש הונגריה על ידי הגרמנים בשנת ה'תש"ד (1944), רבינו עם כל אחיו ואחיותיו נשלחו לאושוויץ וכל אחיו נספו שם על קידוש ה' הי"ד. רבינו שרד אך עבר עינויים קשים, בהם טיפול כימי, שמנע מזקנו לצמוח.

לאחר השואה עבר לשוודיה ולאחר מכן עבר לארצות הברית. בשנת ה'תשכ"ג (1963) הקים את מרכז חסידי קאליב בראשון לציון (קריית קאליב) ולאחר מכן עלה ארצה וכעבור שלוש שנים השתקע בקריה שהקים. בשנת ה'תש"מ (1980) עבר לבני ברק, שם הקים את מרכז חסידות קאליב. בשנת ה'תשס"ב (2002) חנך בית מדרש חדש בירושלים בשיכון חב"ד ועבר להתגורר על ידו.

מגדולי מנציחי השואה. תיקן אמירת שמע ישראל בסיום כל תפילה לזכר הנספים, ועודד אמירת "שמע ישראל" כזכר לקדושי השואה בסיום עצרות המוניות בציבור הדתי והחרדי. בשנותיו האחרונות החל במפעל אנציקלופדיה לשואה לציבור החרדי ופעל להקמת מוזיאון לשואה עבור הציבור החרדי. הקים תוכנית בשם "בר בי רב דחד יומא", שפעלה בעבר במקומות רבים ברחבי הארץ, במסגרתה היו קובעים מדי תקופה יום שכולו תורה, ובו רצף של שיעורים ודרשות עבור הציבור הרחב, שאין תורתו אומנותו.

כל מי שהיה נכנס לבית מדרשו, ברגע שהבחין באורח, דאג רבינו מיד להמציא עבורו מקום ישיבה, וביתר שאת היה מכבדו בעליה לתורה. נפטר ב-כ"ג ניסן ה'תשע"ט (2019). חי כ-96 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: רבי יחיאל יהודה (שימש כאדמו"ר ברוזלא ומארגארטן ומח"ס 'לב שמח החדש').
נשותיו: מרת חנה שרה שפרה (זיווג ראשון- נישא בשנת ה'תרע"ח, בתו של רבי פנחס שפירא מקעכניא), מרת שיינדיל מלניק מויניצה (זיווג שני- נישא בשנת ה'תשע"ב).
מספריו: יקול מנחם- כל הש"ס, על תהילים ועל חמשת חומשי תורה **יפניני קול מנחם ישו"ת קול מנחם ישמחה לנפש.**

○ יפר הרה"ג אליהו אסוס הי"ו: היה זה ב-כ"ב אדר א' תשס"ג. למדתי בישיבה בבית וגן ובערב תוכננה נסיעה לבני ברק לחתונה של חבר, אך כבר בשעה ארבע אחה"צ האיצו בנו לצאת לכיוון בשל שלג, שהחל לרדת. "עדיף להגיע לחתונה מוקדם מאד מאשר בכלל לא", אמרו. לקחנו את התפילין ויצאנו לבני-ברק והמשכנו את הסדר בבית מדרש קרוב לאולם. וכך זכינו להיות נוכחים מהחופה עד סגירת השערים.

לאחר שהסתיימה החתונה, מצאנו את עצמנו 'תקועים' במקום ללא כל יכולת. לא יכולנו לחזור לירושלים מכיוון שבוטלו כל נסיעות האוטובוסים מבני-ברק לירושלים בשל השלג. גם לו היינו מצליחים להגיע לחתונה המרכזית בירושלים, כמעט ולא היה סיכוי להגיע משם לשכונת בית וגן. כך שמצאנו את עצמנו עשרה בחורים משנוררים מיטות בישיבות הממוקמות שם – וקבענו, שניפגש כולנו בבוקר במוסדות 'קאליב' שעדיין שכנו בבני ברק. וכך התפזרנו... כולם מצאו מקום להניח את הראש ולמחרת נפגשנו בשעה תשע בבוקר, כפי שקבענו.

התיישבנו בבית המדרש ולפתע נכנס האדמו"ר זצוק"ל לבית המדרש. קמנו לכבודו. ניגש אלינו האדמו"ר ושאל כל אחד באופן פרטי לשמו עם ליטוף אבהי ולחיצת יד. כששאל את כולנו: "היכן אתם לומדים?"- ענינו "בירושלים". מיד הוא שאל: "היכן אכלתם ארוחת בוקר?", ענינו במקלה, כך יצא: "לא אכלנו, יש שלג בירושלים ו'נתקענו' בבני ברק".

מיד הוציא האדמו"ר 200 שם ושלה את הגבאי לקנות לנו אוכל ואמר: "נאכל יחד". כך זכינו ל'טיש' בבוקר של יום שלישי (כ"ג אדר א' ה'תשס"ג) בלי שום יארצייט, רק בשביל שלא יהיו יהודים רעבים. לאחר הסעודה ודברי תורה וברכת המזון, שאל האדמו"ר: "איך אתם חוזרים לישיבה? יש אוטובוסים?". ענה אחד הבחורים המעודכנים, שמחמת השלג עדיין אין אוטובוסים לירושלים.

"אם כך תקחו מונית של עשרה מקומות. חבל על הזמן של לימוד תורה בישיבה", ענה האדמו"ר. "אבל זה מאוד יקר. לא כולם מסכימים לקחת נוסעים לירושלים. אין לנו כסף לספיישל מפנק כזה", ענה אחד הבחורים. האדמו"ר זצוק"ל הסתכל עלינו ואמר: "להיות בישיבה זה יותר יקר. טוב לי תורת פיך' נכון בחורים יקרים?", ובלי אומר ודברים הוציא האדמו"ר 700 שם ואמר: "הנה לכם כסף למונית, שתוכלו ללמוד עוד כמה שעות בישיבה".

ביררנו על האפשרות לנסוע במונית בירושלים ומצאנו לאחר דקות ארוכות נהג מונית, שהסכים להסיע אותנו ב-600 שם. באנו לאדמו"ר עם מאה השקלים הנותרים, אך הוא לא הסכים לקבל. "זה בשביל הישיבה, זה תרומה שלי לישיבה שלכם", אמר בשמחה. ותוך כדי כך הגיעה ההסעה והאדמו"ר נופף לנו לשלום, תוך שהוא מפטיר אחריו בהגיה חסידית כבדה "טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף".

הגיענו לישיבה בתוך ערימות השלג וסיכמנו בינינו. שאנחנו חייבים ללמוד במקום להקים בובת שלג. וכך ישבנו עשרה בחורים בבית המדרש החמים עד שעת לילה מאוחרת ולמדנו. זה ה'בר בי רב דחד יומא' שלנו! כך למדנו אהבת תורה מהי! (מעובד מתוך 'וקראת לשבת עונג').

האדמו"ר חיים הלבֶרשטם מצאנז זצ"ל: נולד בעיר טארניגורוד שבפולין בשנת ה'תקנ"ז (1797). מייסדה של חסידות צאנז. נודע בצעירותו כעלילי. ידוע בדורו כאחד מגדולי ומגאוני הדור. התכתב עם גדולי רבני דורו והם הוקירוהו. הוסמך להוראה על ידי הרב אפרים זלמן מרגליות מברודי. עסק בפלפול בש"ס ובפוסקים, ובלילות עסק בסתרי תורה. בשנת ה'תקצ"ז נתמנה לרב בצאנז ורבבות חסידים נהרו אליו. ישב על כס הרבנות בצנז ארבעים ושש שנה. רוב בניו וחתניו שימשו באדמו"רות. צאצאיו הנהיגו חצרות חסידיות רבות. החצרות הממשיכות את שושלת צאנז היום הינן: צאנז, צאנז-קלויזנבורג, צאנז-זאמיגראד, באבוב, סטרופקוב.

למרות שהיה עני מרוד התפרסם כעושה צדקה ואת כל הכסף שקיבל מהבאים אליו חילק לעניים, ליתומים ולאלמנות. כאשר הגיע אליו עני ולא היה לו כסף בכיסו היה ממשכן רכוש על מנת שיהיה לו כסף לצדקה. הקים ישיבה ומכיסו שילם את שכר ראש הישיבה. נפטר ב-כ"ה ניסן ה'תרל"ו (1876). חי כ-79 שנים. ציונו בפולין.

אביו: ר' אריה לבוש. **מרבתי:** ר' משה יהושע העשיל אורנשטיין (בעל "ים התלמוד"), ר' נפתלי צבי מרופשיץ, ר' צבי הירש מזידיטשוב. **מילדיו:** ר' יחזקאל שרגא (אב"ד משינווא), ר' דוד (אב"ד קשאנב), ר' מאיר נתן, ר' אהרון (אב"ד צאנז), ר' ברוך (אב"ד גארליץ), הרבנית מרים (זוגתו של ר' משה אונגר), הרבנית רייצא, הרבנית יוטא. ר' שלום אליעזר (אב"ד ראצפערט), ר' יצחק ישעיה (אב"ד טשחויב), הרבנית נחמה, הרבנית טילא, הרבנית פראדיל, הרבנית גיטשא (ועוד שישה בנים שנפטרו בילדותם).

מתלמידיו: ר' אלעזר מקוזניץ, ר' מאיר מדזיקוב (בעל "אמרי נועם"), ר' צבי הירש מליסקה ור' שלמה מראדומסק (בעל "תפארת שלמה"), ר' יקותיאל יהודה (אב"ד סיגט ובעל "יטיב לב"), ועוד.

נשותיו: הרבנית רחל פייגא (בת הרה"ג ברוך פרנקל-תאומים אב"ד לייפניק-זיווג ראשון). בתו השניה של הגאון ר' ברוך פרנקל-תאומים (זיווג שני). הרבנית רעכיל דבורה (בת ר' צבי הירש אונגער מדאמבראווא המכונה ר' הערשל טארנער-זיווג שלישי). הרבנית רבקה (בת ר' אלימלך טארנער מגארליץ-זיווג רביעי). **מספריו:** **ידברי חיים:** שו"ת, פירוש על התורה, רעיונות על מועדים, בירורים בשמות גיטין, מקוואות, פירוש על בבא מציעא.

מסופר, כי בחזרתו מהלוויית בנו אריה לייבשל שנפטר בגיל 7 היה עדיין לפני תפילת שחרית, היות שהלוויה נערכה בשעת בוקר מוקדמת, ואז אמר לנוכחים: "אדם הולך לתומו, ולפתע חש במכה חזקה, מסתובב הוא לראות, מי הוא המכה כדי להחזיר מנה אחת אפיים. אך נוכח לראות את ידיד נפשו שנתן את המכה כאות אהבה וחובה, אין ספק שגם אם היה סבור לכעוס על המכה, יקבל זאת באהבה וישמח על גלוי החיבה של ידידו. אף אני קבלתי היום מכה איומה וכאשר התבוננתי ממי קבלתי את המכה אמרתי לעצמי: **הבורא יתברך, שאני כל כך אוהבו הכני, אם כן ראוי שאקבל זאת באהבה ושמחה**". ומיד החל את התפילה והכריז בקול: 'הודו לה' קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו, שירו לו זמרו לו...!'

עד כמה מידת הקמצנות יכולה לשבש את האדם, יעיד הסיפור הבא: כמה אכזבות נחלו תושבי העיר מאותו עשיר. עשיר כקורח היה, עד שאמרו כי אם ירצה יוכל לרכוש את כל בתי העיר במשכורת של חודש אחד. עשירותו בלטה במיוחד על רקע עניותם של שאר יהודי העיר, שהיו עניים ודלים. צרכי העיר והקהל היו מרובים ביותר - אלמנות לכלכל, יתומים להשיא ועוד כהנה וכהנה. וכשהיה מושל העיר זקוק לכסף, באופן מידי נזקקו גם היהודים לכסף, אך שוב ושוב נחלו מפח נפש מעשיר זה, שלא מוכן היה לתת מכספו אף לא פרוטה אחת לצרכי מצווה. עשרות פעמים ניסו להשפיע עליו, שלחו אליו את טובי הרבנים שישכנעוהו אך הכל ללא הועיל. התנהגותו של העשיר גרמה לכך שעם הזמן נותר הוא בודד בקהילה, שכן אף אחד לא רצה את קרבתו של הקמצן. גם בבית הכנסת ישב העשיר לבדו, ללא שאיש מבין המתפללים יהיה מוכן לחלוק עימו את הספסל. בירכתי בית הכנסת היה מקומו, משום שלא היה מוכן לתרום לבית הכנסת עבור מקום מכובד אף לא רובל אחד.

יום הכיפורים הגיע. העשיר יושב לבדו במקומו, עטוף בטליתו. קולו של החזן נשמע ברמה, כשלפתע נשמעה חבטה מכיוונו של האיש. אלו מבין הקהל שהפנו את ראשם ראו אותו מתיישב בכבודות. בלי הרבה חשק ניגש אחד מהם אליו ושאלו לשלומו. האיש ענה, כי בדקות האחרונות תקף אותו צמא אדיר, וכי הוא חייב לשתות בדחיפות. המתפללים, שהתקבצו ויידאו, כי האיש זוכר באיזה יום עומדים הם, וכי הוא זוכר את האיסור שיש בשתיה ביום הקדוש הזה. אולם העשיר בשלו- הוא חש בצמא אדיר, וחושש הוא, כי יגיע תיכף למצב של פיקוח נפש, אם לא ישתה.

משראו כך, פנו שני אנשים אל עבר מקומו של הדיינים בשאלה כיצד לנהוג. שני דיינים ניגשו אל העשיר ושאלו אותו למצבו. העשיר חזר שוב על דבריו כי חש הוא כי אם לא יישתה מיד עלול הוא לבוא למצב של פיקוח נפש. לאחר התלבטות הכריעו הדיינים, כי ניתן להשקותו 'לשיעורין' - כפית מים כל זמן קצוב. מישהו רץ להביא כפית ומילאה מים עבור העשיר. העשיר גמע בשקיקה את טיפת המים שבכפית, אך זו רק הגבירה את הצמא. בקושי רב חיכה את פרק הזמן, שיעבור עד שיקבל את טיפת המים הבאה. משזו הגיעה לפיו, התאונן העשיר בפני מי שהיה מוכן לשמוע, כי מצבו רק הולך ומחמיר, וכי המים המועטים רק מצמיאים אותו יותר.

הדיינים שנקראו שוב למקום לא ידעו כיצד להכריע, ובלית ברירה החליטו לגשת לרבניו, להפריע לו בתפילתו ולשאלו אותו מה לעשות. הרב שמע את תיאור מצבו של העשיר ואת הנסיבות להחיותו בטיפות מים מועטות. לאחר שהרהר מעט בעניין, אמר, כי יש לאפשר לעשיר לשתות ככל אשר יחפוץ, אך בתנאי אחד - תמורת כל כוס, שישתה מחויב הוא לתת מחר מאה רובלים טבין ותקילין לטובת עניי העיר. אם יבחר, שלא לתת את הכסף, אזי אין לו שום היתר לשתות, שכן כנראה שמצבו לא חמור עד כדי כך. כששמע העשיר הקמצן את פסקו של הרב, נאנח בכבודות, קם, והמשיך את תפילתו עד למוצאי התענית בלא שום

האדמו"ר חיים הלבֶרשטם מצאנז זצ"ל: נולד בעיר טארניגורוד שבפולין בשנת ה'תקנ"ז (1797). מייסדה של חסידות צאנז. נודע בצעירותו כעלילי. ידוע בדורו כאחד מגדולי ומגאוני הדור. התכתב עם גדולי רבני דורו והם הוקירוהו. הוסמך להוראה על ידי הרב אפרים זלמן מרגליות מברודי. עסק בפלפול בש"ס ובפוסקים, ובלילות עסק בסתרי תורה. בשנת ה'תקצ"ז נתמנה לרב בצאנז ורבבות חסידים נהרו אליו. ישב על כס הרבנות בצנז ארבעים ושש שנה. רוב בניו וחתניו שימשו באדמו"רות. צאצאיו הנהיגו חצרות חסידיות רבות. החצרות הממשיכות את שושלת צאנז היום הינן: צאנז, צאנז-קלויזנבורג, צאנז-זאמיגראד, באבוב, סטרופקוב.

למרות שהיה עני מרוד התפרסם כעושה צדקה ואת כל הכסף שקיבל מהבאים אליו חילק לעניים, ליתומים ולאלמנות. כאשר הגיע אליו עני ולא היה לו כסף בכיסו היה ממשכן רכוש על מנת שיהיה לו כסף לצדקה. הקים ישיבה ומכיסו שילם את שכר ראש הישיבה. נפטר ב-כ"ה ניסן ה'תרל"ו (1876). חי כ-79 שנים. ציונו בפולין.

אביו: ר' אריה לבוש. **מרבתי:** ר' משה יהושע העשיל אורנשטיין (בעל "ים התלמוד"), ר' נפתלי צבי מרופשיץ, ר' צבי הירש מזידיטשוב. **מילדי:** ר' יחזקאל שרגא (אב"ד משינווא), ר' דוד (אב"ד קשאנב), ר' מאיר נתן, ר' אהרון (אב"ד צאנז), ר' ברוך (אב"ד גארליץ), הרבנית מרים (זוגתו של ר' משה אונגר), הרבנית רייצא, הרבנית יוטא. ר' שלום אליעזר (אב"ד ראצפערט), ר' יצחק ישעיה (אב"ד טשחיב), הרבנית נחמה, הרבנית טילא, הרבנית פראדיל, הרבנית גיטשא (ועוד שישה בנים שנפטרו בילדותם).

מתלמידיו: ר' אלעזר מקוזניץ, ר' מאיר מדזיקוב (בעל "אמרי נועם"), ר' צבי הירש מליסקה ור' שלמה מראדומסק (בעל "תפארת שלמה"), ר' יקותיאל יהודה (אב"ד סיגט ובעל "יטיב לב"), ועוד. **נשותיו:** הרבנית רחל פייגא (בת הרה"ג ברוך פרנקל-תאומים אב"ד לייפניק-זיווג ראשון). בתו השניה של הגאון ר' ברוך פרנקל-תאומים (זיווג שני). הרבנית רעכיל דבורה (בת ר' צבי הירש אונגער מדאמבראווא המכונה ר' הערשל טארנער-זיווג שלישי). הרבנית רבקה (בת ר' אלימלך טארנער מגארליץ-זיווג רביעי). **מספריו:** **ידברי חיים:** שו"ת, פירוש על התורה, רעיונות על מועדים, בירורים בשמות גיטין, מקוואות, פירוש על בבא מציעא.

מנכבדי קהילת לבוב ועשירייה היה ר' קלמן שטקשטיל. הוא היה ת"ח, חסיד, בעל עסקים וגומל חסדים. לר' קלמן בן יחיד בשם יוס'לה. ירא שמיים ושקדן בלימודו. רוב יומו שהה בבית המדרש. הוא היה יפה תואר וגבה קומה. בחור עם כישורים וחזות מעין אלו היה מועמד לגיוס לצבא הרוסי. חייהם של יהודים שומרי מצוות בצבא הקיסר היו קשים מנשוא. רבים מהם נשברו וויתרו על יהדותם. העקשנים שבהם סבלו מהשפלות ומקשיים יום יומיים. כשהתקרב יוס'לה לגיוס היה מראהו כשל גבר שבגברים.

לר' קלמן ניתנו עצות רבות: האחד הציע שיטיל מום בעין או באוזן, השני יעץ לו להסתתר, השלישי הציע לתת שוחד וכיו"ב. בינתיים התקרב מועד הגיוס ועמו גברה הדאגה לגורל הנער. בצר להם פנו ונסעו לבית רבינו, לבקש את עצתו וברכתו. פנה הצדיק אל יוס'לה ושאל: "האם תחפוץ להתגייס לצבא הקיסר?". יוס'לה התחלחל מעצם השאלה. "חס וחלילה! נפשי חשקה בתורה".

הצדיק שקע בהרהורים. כעבור רגע נשא את עיניו אל האב והבן ואמר: "**מען קנייטשט-מקמטים**". סתם דבריו ולא פירש אותם לחיים טובים ולשלום. ר' קלמן שאל: "מה?", שאל. הצדיק חזר על דבריו: "**מען קנייטשט-מקמטים!**". נבוכים יצאו מלפני הצדיק. הן כל משך ביקורם אצל הצדיק היום היה תמוה. בתחילה שאל בדבר רצונו של הבן להתגייס. אחר כך התשובה הסתומה "מקמטים!".

יצאו השניים בדרכם חזרה לעירם. חלפו שבועות. חבריו של יוס'לה זומנו להתייצב לפני הוועדה הרפואית הצבאית. רובם ככולם נחלצו מכך בשלום בשל סיבות שונות ומשונות. לעומתם, **יוס'לה אפילו לא זומן**. חשש התגנב ללב הוריו, שמא הצבא מנהל אחר בנם מעקב, כדי להוכיח את כשירותו הצבאית ובכך למנוע מראש כל ניסיון מצידו לחמוק מהגיוס. יום אחד הבריק בראשו של ר' קלמן רעיון. "מקמטים!", נזכר בדברי הצדיק. "**אולי התכוון שתכופף את קומתך ותיראה כגיבן?**", אמר לבנו. מאותו רגע ואילך החל יוס'לה להרכין את קומתו, עד אשר התפוקקו חוליות שדרתו. חלפו חודשים ויוס'לה לא נקרא להתייצב. ויהי הדבר לפלא בעיני כל. גם קומתו חזרה להיות כמקודם.

חלפו שלושים שנה. ר' קלמן הלך לעולמו ויוס'לה הקים משפחה וירש את אביו. באחד הימים חשקה נפשו לעלות לארץ הקודש-ארץ ישראל. חשב ועשה. לשם פתיחת ההליכים הוא הגיש טופס הגירה לשלטונות. פקיד הרישום נטל את הבקשה והחל לחפש את שמו במרשם האוכלוסין. "**אין שם כזה בכלל!**", אמר הפקיד כעבור זמן. "מה זאת אומרת?", זעק יוס'לה ביודעו כי בלי שם לא יוכל להנפיק דרכון ולא יוכל לעלות לארץ ישראל. "זאת אומרת ששםך אינו מופיע ברשומות מנהל אוכלוסין. ייתכן שהורריך לא רשמו אותך בלידתך. מבחינתנו אינך אזרח המדינה. למעשה אינך קיים!".

יוס'לה לא ויתר. הוא הסביר לפקיד כי אביו היה איש עסקים מסודר ומצליח ואין זה הגיוני כי לא רשם את בנו בלידתו. לאחר ויכוח קל ושכנועים התרצה הפקיד והסכים לרדת לקומת המרתף, בו שכן הארכיון, כדי לבדוק את רישומי הלידה. מצויד בתאריך לידתו של יוס'לה, איתר את הפנקס שבו נרשם תאריך זה. הוא עבר על הרשימה פעם אחר פעם ושמו של יוס'לה טרם נמצא. קודם שהתייאש הפקיד ורצה להחזיר את הפנקס חזרה למקומו, נפתרה התעלומה. הוא חזר למעלה והפנקס בידו כדי להראותו ליוס'לה עצמו את פשר התעלומה.

בתחתית אחד העמודים הופיע השם "**יוסף שטקשטיל**", לצד תאריך הלידה. **תחתית העמוד הייתה מקופלת קפל הדוק וצמוד שהסתיר שורה שלמה ובה שמו של יוס'לה עצמו.** הפקיד החמיא ליוס'לה על עקשנותו וקלט את טופס בקשת ההגירה שלו לארץ ישראל. אך עתה יוס'לה לא שעה לדברי הפקיד. מוחו ומחשבתו לא היו עימו, הוא הרחיק לכת וחרז שלושים שנה לאחור. מול עיניו שבה והופיעה דמותו של הצדיק רבי חיים מצאנז. והנה הצדיק פונה אליו ואל אביו ואומר להם פעם ועוד פעם: "**מען קנייטשט - מקמטים! מקמטים!**".

האדמו"ר חיים הלבֶרשטאם מצאנז זצ"ל: נולד בעיר טארניגורוד שבפולין בשנת ה'תקנ"ז (1797). מייסדה של חסידות צאנז. נודע בצעירותו כעליו. ידוע בדורו כאחד מגדולי ומגאוני הדור. התכתב עם גדולי רבני דורו והם הוקירוהו. הוסמך להוראה על ידי הרב אפרים זלמן מרגליות מברודי. עסק בפלפול בש"ס ובפוסקים, ובלילות עסק בסתרי תורה. בשנת ה'תקצ"ז נתמנה לרב בצאנז ורבבות חסידים נהרו אליו. ישב על כס הרבנות בצנז ארבעים ושש שנה. רוב בניו וחתניו שימשו באדמו"רות. צאצאיו הנהיגו חצרות חסידיות רבות. החצרות הממשיכות את שושלת צאנז היום הינן: צאנז, צאנז-קלויזנבורג, צאנז-זאמיגראד, באבוב, סטרופקוב.

למרות שהיה עני מרוד התפרסם כעושה צדקה ואת כל הכסף שקיבל מהבאים אליו חילק לעניים, ליתומים ולאלמנות. כאשר הגיע אליו עני ולא היה לו כסף בכיסו היה ממשכן רכוש על מנת שיהיה לו כסף לצדקה. הקים ישיבה ומכיסו שילם את שכר ראש הישיבה. נפטר ב-כ"ה ניסן ה'תרל"ו (1876). חי כ-79 שנים. ציונו בפולין.

אביו: ר' אריה לבוש. **מרבתי:** ר' משה יהושע העשיל אורנשטיין (בעל "ים התלמוד"), ר' נפתלי צבי מרופשיץ, ר' צבי הירש מזידיטשוב. **מילדיו:** ר' יחזקאל שרגא (אב"ד משינווא), ר' דוד (אב"ד קשאנב), ר' מאיר נתן, ר' אהרון (אב"ד צאנז), ר' ברוך (אב"ד גארליץ), הרבנית מרים (זוגתו של ר' משה אונגר), הרבנית רייצא, הרבנית יוטא. ר' שלום אליעזר (אב"ד ראצפערט), ר' יצחק ישעיה (אב"ד טשחיב), הרבנית נחמה, הרבנית טילא, הרבנית פראדיל, הרבנית גיטשא (ועוד שישה בנים שנפטרו בילדותם).

מתלמידיו: ר' אלעזר מקוזניץ, ר' מאיר מדזיקוב (בעל "אמרי נועם"), ר' צבי הירש מליסקה ור' שלמה מראדומסק (בעל "תפארת שלמה"), ר' יקותיאל יהודה (אב"ד סיגט ובעל "יטיב לב"), ועוד. **נשותיו:** הרבנית רחל פייגא (בת הרה"ג ברוך פרנקל-תאומים אב"ד לייפניק-זיווג ראשון). בתו השניה של הגאון ר' ברוך פרנקל-תאומים (זיווג שני). הרבנית רעכיל דבורה (בת ר' צבי הירש אונגער מדאמבראווא המכונה ר' הערשל טארנער-זיווג שלישי). הרבנית רבקה (בת ר' אלימלך טארנער מגארליץ-זיווג רביעי). **מספריו:** **ידברי חיים:** שו"ת, פירוש על התורה, רעיונות על מועדים, בירורים בשמות גיטין, מקוואות, פירוש על בבא מציעא.

תחנת הרכבת שבעיר וינה הייתה הומה אדם. קול צפירת הרכבת המתקרבת נשא ברמה. עובדי התחנה התרוצצו ממקום למקום. הרכבת תעמוד בתחנה רק למשך דקות ספורות, וכבר תמשיך בדרכה. רבינו התקרב לתחנה, מלווה בשמשי ובחסידים, מחכה לעלות לרכבת ולנסוע לביתו. רבינו שוחח עם חסידיו בדברי תורה כשלתע אמר: "גשו וראו מיהו הבוכה". ניגש אחד החסידים לכיוון הבכי וראה ילדה קטנה, לבושה בבגדי עשירים. עיניה אדומות מבכי. נראה שבכתה זמן רב ואיש לא שמע את קולה. "מי את ומדוע את בוכה?", שאל אחד החסידים. "בתו של השר אני", ונקבה בשמו, "צריכה אני לעלות על הרכבת ולנסוע הביתה, אך כל הכסף שהיה לי נגנב".

חזר החסיד לרבו וסיפר לו את פשר הבכי. מיד הוציא רבי חיים סכום כסף מכיסו ואמר לחסיד: "גש בחזרה לילדה, הבא לה את השטרות הללו ואמור לה שרבינר הלבֶרשטאם שלח לה את הכסף". עשה החסיד את ציווי רבו. למשמע הדברים, הפסיקה הילדה לבכות ונטלה בשמחה את הכסף מידו. בדיוק אז צפרה הרכבת. הם מיהרו ועלו עליה ונסעו לדרכם.

ר' שמרל, חסיד צאנז, היה מנהל מפעל גדול ומצליח למגפיים, שהיה מיצר גם מגפיים עבור הצבא ההונגרי. הוא היה עשיר גדול, וגויים רבים - עינם הייתה צרה בעושרו ובהצלחתו, והם ניסו בכל כוחותיהם לפגוע בו ובמפעלו המשגשג. פעם אחת הזמין הצבא כמות גדולה של מגפיים לקראת החורף הקרב. אחרי ששלח ר' שמרל את ההזמנה, הגיע אחד משוואני של ר' שמרל ל'ידידו', מפקד הצבא, לגלגל איתו שיחה על כוסית שיכר, שיחה שמטרתה מכוונת היטב. "מדים נאים יש לכם שם, בצבא", ניתב הגוי את שיחתו לנתיב הרצוי, "רואים שהכל מתוצרת מעולה". "אכן, הצבא דואג היטב לחיליו. אנחנו אפילו כבר מוכנים לחורף הקרב!" ענה המפקד בגאווה. "ברצינות? אתם באמת כבר מוכנים לחורף? הרי הקיץ עוד בעצמו?" הגיב ה'ידיד' בהתפעלות מדומה, כשהוא שמח, שהשיחה מתקדמת בהתאם לתכניתו. "ומהיכן אתם קונים את הסחורה?" התעניין.

"את הבה למדים אנו קונים אצל 'סטפן טקסטיל' ויש לנו חייטים מומחים שתופרים לנו את הכל. המגפיים מוזמנים אצל 'שמרל ובניו'. זהו מפעל יוקרתי במיוחד, כיאה לצבא ההונגרי". "שמרל ובניו מפעל יוקרתי?", הפטיר הגוי בזלזול, "אני דווקא מכיר מקרוב את שמרל הזה. הוא אדם שקרן מאין כמוהו, והסחורה שלו היא טובה רק כלפי חוץ. המגפיים שלו פגומים כולם, ורק המחיר שלו יוקרתי במיוחד. כדאי שתבדוק מקרוב את הסחורה שקיבלת, אתה הרי יודע...". הוסיף הגוי בלחש, "שמרל הוא הרי יהודון, והיהודונים הם תמיד גנבים ושקרנים!".

המפקד היה שונא יהודים גדול ומיהר לפרסם את הרמאות הגדולה של ר' שמרל. הדברים הגיעו עד ל'חלונות הגבוהים' של הממשלה ור' שמרל היה צפוי למשפט, שהמאסר בסופו היה צפוי מראש. הגיע ר' שמרל לרבינו, ושפך את ליבו בפניו. הרב שמע ואמר לו: "אל תפחד. הרי אנחנו יודעים, אנחנו שאין בך כל אשמה. לך לשר המשפטים בעיר למברג ואמור לו, שרבינר הלבֶרשטאם אמר, שאינך אשם בדבר והכל עלילת שווא!". הלך ר' שמרל לעיר למברג, לשר המשפטים, אך לא מצא אותו במשרדו. הוא זכר את דברי רבו, שאין צורך לפחד כלל. לכן, הלך לביתו של השר ושם, לתדהמתו, הוכנס בלי קושי. השר ישב בכורסתו, כשאשתו לצידו, ושמע את דבריו של ר' שמרל על אודות המשפט, שצפוי לו. בסיום דבריו אמר ר' שמרל את שהורה לו רבו: "רבינר הלבֶרשטאם אמר לי להגיע אליכם ולומר לכם בשמו, שאין בי כל אשמה והכל עלילת שווא". השר שתק, אך אשתו פנתה לרבי שמרל ושאלה בעניין רבו: "מי אמר לכם לבוא לכאן?". "רבינר הלבֶרשטאם", ענה ר' שמרל מופתע.

"רבינר הלבֶרשטאם?" שאלה נסערת. "כן", הנהן ר' שמרל, מתפלא על התעניינותה המופלגת ברבו. מה לגויה הזו ולרבו הקדוש? "יודע אתה מיהו?" פנתה לבעלה, "פעם, כשהייתי ילדה, נתקעתי בתחנת הרכבת של וינה, כשכל כספי נגנב ממני. בכיתי שם שעה ארוכה, ואיש לא התייחס אלי. מכל המוני האנשים שגדשו את הרכבת רק רבינר הלבֶרשטאם, שמע את קולי ונתן לי סכום כסף לחזור הביתה. מלאך אלוקים הוא זה. עד סוף ימי אזכור אותו. אם מלאך אלוקים זה עומד לצידו-ודאי נקי האיש מכל אשמה!". כשיצא ר' שמרל מבית השר, נסע לרבינו וסיפר לו את סיפורה של אשת השר. חיך הרב ואמר: "על זה נאמר: שלח לחמך על פני המים, כי ברוב הימים תמצאנו. כשמתנהגים כראוי לכל אדם שנברא בצלם, באשר הוא, יכולים לצאת מכך רק פרות טובים. ואין מדובר רק בהתייחסות יפה כלפי אנשים חשובים בלבד".

האדמו"ר הרב חיים הלבֶרשטאם מְצַאנְז זצ"ל- נולד בשנת ה'תקנ"ז (1797) בעיר טארניגרוד שבפולין. עוד בצעירותו נודע כעילוי. ידוע בדורו כאחד מגדולי ומגאוני הדור. התכתב עם גדולי רבני דורו והם הוקירו אותו. הוסמך להוראה על ידי ר' אפרים זלמן מרגליות מברודי. עסק בפלפול בש"ס ובפוסקים ובלילות עסק בסתרי תורה. בשנת ה'תק"צ (1829) התמנה לרב בצאנז ורבבות חסידים נהרו אליו. תפקיד אותו מילא במשך ארבעים ושש שנים. רוב בניו וחתניו שימשו באדמורו"ת. החצרות הממשיכות את שושלת צאנז הינן: צאנז, צאנז-קלויזנבורג, צאנז-זאמיגראד, באבוב, סטרופקוב. למרות שהיה עני מרוד, התפרסם כעושה צדקה ואת כל הכסף שקיבל מהבאים אליו חילק לעניים, ליתומים ולאלמנות. כאשר הגיע אליו עני ולא היה לו כסף היה ממשכן רכוש על מנת שיהיה לו כסף לתת לו. הקים ישיבה ומכיסו שילם את שכר ראש הישיבה. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ה ניסן ה'תרל"ו (1876). חי כ-79 שנים. ציונו בפולין.

אביו: ר' אריה ליבוש. **אימו:** מרת מרים (בת ר' דוד מבראד). **נשותיו:** מרת רחל פייגא (בת הרה"ג ברוך פרנקל-תאומים אב"ד לייפניק- זיווג ראשון). בתו השנייה של הגאון ר' ברוך פרנקל-תאומים (זיווג שני). מרת רעכיל דבורה (בת ר' צבי הירש אונגר מדאמבראווא המכונה ר' הערשל טארנער- זיווג שלישי). מרת רבקה (בת ר' אלימלך טארעם מגארליץ- זיווג רביעי). **מרבותיו:** האדמו"רים ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חוזא מלובלין), ר' משה יהושע העשיל אורנשטיין (בעל י"ם התלמוד), ר' נפתלי צבי מרופשיץ, ר' צבי הירש מזידיטשוב. **מילדיו:** ר' יחזקאל שרגא (אב"ד שינווא), ר' דוד (אב"ד קשאנב), ר' מאיר נתן, ר' אהרון (אב"ד צאנז), ר' ברוך (אב"ד גארליץ), מרת מרים (זוגתו של ר' משה אונגר), מרת רייצא, הרבנית יוטא, ר' שלום אליעזר (אב"ד ראצפערט), ר' יצחק ישעיה (אב"ד טשחויב), מרת נחמה, מרת טילא, מרת פראדיל, מרת גיטשא (ועוד שישה בנים שנפטרו בילדותם). **מתלמידיו:** האדמו"רים הגאונים ר' ישעיה שטיינר, ר' שמואל וינברג מסלונים, ר' ישעיה נפתלי הירש שפירא, ר' נתן דוד רבינוביץ, ר' צבי הירש שפירא, ר' שמואל פרנקל, ר' שלמה הכהן רבינוביץ מראדומסק (בעל 'תפארת שלמה'), ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (אב"ד סיגט ובעל 'ייטב לב') ועוד. **מספריו:** **ידברי חיים- שו"ת**, פירוש על התורה, רעיונות על מועדים, בירורים בשמות גיטין, מקוואות, פירוש על בבא מציעא.

בעיירה הסמוכה לליסקא, היה חוכר יהודי, שחכר בית מזיגה מהפריץ. פעם אחת נקלע החוכר למצוקה כספית ולא יכל לשלם את חובו, והפריץ איים עליו ואמר שאם הוא לא ישלם את החוב- הוא יזרוק אותו מבית המזיגה. בצר לו נסע לר' צבי הירש מליסקא, לבקש ממנו ברכה ועצה, אמר לו ר' צבי הירש: "סע לצאנז וביקש ברכה מרבי חיים מצאנז שכן ביכולתו להושיע אותך".

נסע החוכר ונכנס לרבינו וסיפר לו את מה שקרה עימו. רבינו כדרכו בקודש נראה כמתנמנם ושקע בהרהורי, לאחר מספר דקות התעורר משרעפיו ואמר לו להפתעתו המרובה: "**לך תקנה מהפריץ את הכפר כולו!**". חשב החוכר, שרבינו היה רדום ולא שמע היטב, וחזר על סיפורו. אמר לו ה'דברי חיים' שוב: "**אמרת לך מה לעשות, לך תקנה מהפריץ את הכפר כולו!**". יצא החוכר בלב נשבר, "מה הועיל הרבי מצאנז?!", הרהר בלבו, "אני צריך ישועה שיהיה לי -כסף לשלם את חובי כדי שלא יסלק אותי הפריץ מפרנסתי, והוא אומר לי לקנות את הכפר כולו?!".

חזר החוכר אל רבי צבי הירש מליסקא ואמר לו: "לחנינם שלחת אותי לצאנז", "מדוע?", שאל אותו הצדיק, אמר לו החוכר: "**נכנסתי ל'דברי חיים' וסיפרתי לו את כל הסיפור והוא אמר לי: 'לך תקנה את כל הכפר'. הכיצד?!**". ענה רבי צבי הירש: "תשמע טוב! מה שרבי חיים מצאנז אומר זה קדוש, בטוחני שכל מה שאומר הצדיק - יתקיים! בא נחכה ונראה כיצד יתקיימו דבריו!". עברו כמה ימים והפריץ הזמין את החוכר אליו, החוכר נבהל כהוגן ואמר לרעייתו: "הנה את אשר יגורתי בא! עכשיו הפריץ הולך להודיע לנו על סילוקי מבית-המזיגה, ואנה אנו באים עם ענין הפרנסה? הרי צריך עוד לשדך את בנותינו ולתת נדוניה הגונה? ומהיכן אפרע חובי?!".

בברכיים כושלות נכנס החוכר אל הפריץ, והנה הוא רואה אותו יושב ננוח ואינו במצב של רגז כלל, הפריץ הזמין את החוכר לשבת ואמר לו: "**מושקה! אני רוצה למכור לך את כל הכפר!**". החוכר נדהם והשיב לפריץ: "מניין אקח את הסכום הנדרש, אם אפילו את דמי חכירת בית המזיגה אין לי לשלם?". אמר לו הפריץ: "אינך צריך לשלם עכשיו, כשתחיל לראות רווחים- תשלם לי גם עבור החוב של בית-המזיגה וגם עבור הכפר".

החוכר התפלל: "מה ראה הפריץ למכור לי את הכפר?". השיב הפריץ: "יש לי אח אחד והוא היורש היחידי כי בנים אין לי. אתמול הוא בא לבקרני ושתינו יחד יין, פתאום קם אחי וסטר על לחיי, באותו רגע החלטתי, שלא אתן לו מאומה מהירושה, ולכן אני מוכר לך את הכפר". בדקו ומצאו שהזמן שהאח היכה את אחיו, היה בזמן שהרבי התנמנם ואמר לו לקנות את הכפר.

תן מניע ספק

הרב אריה צבי פרומר זצ"ל הי"ד הידוע כרבי מקוז'יגלוב - נולד בעיירה טשלוודז' ליד בנדין שבפולין בשנת ה'תרמ"ד (1884). התייתם מאמו בהיותו בן שלוש מאורע שבעקבותיו גדל אצל קרובי משפחתו בוולברום. בגיל 12 למד בישיבת אמסטוב. שם נודע כעלוי. ולאחר מכן למד אצל האדמו"ר מסוכאטשוב. לאחר פטירת האדמו"ר בשנת ה'תר"ע (1910) התבקש לעמוד כראש הישיבה בסוכוטשוב וכיהן בתפקיד זה עד שנת ה'תרע"ו (1916).

בתחילת מלחמת העולם הראשונה עבר לוורשה ועם סיום המלחמה בשנת ה'תרע"ז (1917) החל לכהן בקוז'יגלוב. שם הקים ישיבה כאשר הרבנית הייתה מבשלת ופרנסתם הייתה בדוחק. בישיבה זו עמד בראשה עד שנת ה'תר"פ (1920). בהמשך שימש כרב בזבירצ'ה ובסוסנוביץ. בשנת ה'תרצ"ד (1934), בעקבות פטירתו של ר' יהודה מאיר שפירא התמנה לראש-ישיבת חכמי לובין. בתפקיד זה כיהן עד הריסתה ע"י הנאצים בשנת ה'תרצ"ט (1939).

יזם את לימוד המשנה היומית. בקי גדול בנגלה ובתורת הקבלה והסוד. הצטיין בקיום מצוות הצדקה למרות מצבו הכלכלי הקשה. החמיר על עצמו בקיום המצוות, בעוד שלאחרים היה מקל. שקדן עצום. בעל זיכרון מפליא. נוסע בחסידותו וקדושתו. בתקופת השואה עבר לגטו ורשה ושם הקים ישיבה עם ר' אברהם ויינברג בבונקר. לאחר דיכוי מרד גטו ורשה הוגלה למחנה ההשמדה מאידנק. מסופר עליו שבהתקרבו לתא הגז מחא כפיים ותפילה בפיו: "ב"ה שהנני נספה על קידוש שמו הגדול". נרצח בשואה ב-כ"ז ניסן ה'תש"ג (1943). חי כ-59 שנים.

אביו: ר' חנוך הענדיל (עבד לפרנסתו כחייט). מרת מרים קיילא לבית שוויצר.
רעייתו: אסתר (בת דודו, בתו של ר' יהודה שרגר שוויצר). **ילדיו:** דב, אברהם, בנימין ומשה ובנותיו מילכה ומרים הי"ד (כולם נספו בשואה). **מרבותיו:** ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב (בעל ה'אבני נזר'). ר' אפרים צבי איינהורן (רבה של אמסטוב). **מתלמידיו:** אחיו ר' אלעזר נחום, ר' יהושע ליפסקי מלויביטש ור' ישראל אלטר ספרן פוקס (כרבה של דווינסק), ר' יעקב שלמה פרדס. **מספריו:** **ארץ צבי- שו"ת יארץ צבי-** דברי מוסר וחסידות על התורה, על הגדה של פסח **שיח השדה-** על דיני ברכות ותפילה.

בספר 'גאוני פולין האחרונים' מספר תלמידו בישיבת חכמי לובלין, ר' יצחק פלסקר (מח"ס 'שערי יצחק' למסכתות הש"ס), שכיהן שנים מרובות ריש מתיבתא בישיבת 'שפת אמת' ירושלים על היקף גאוניותו העצומה של הרב, חריפותו ובקיאותו **וכיצד ניתן היה לראות בחוש כי כל התורה הייתה מונחת בראשו.**

"כל מי שראה והביט אי פעם בקלסתריו של הקוז'יגלובי, הבחין מיד איך הוא תפוס ברעיונות, אחוז שרעפים, משוטט בעולמות, כאדם המתהלך בארץ וראשו מגיע השמימה. ותמיד ניתן היה לראות את הגאון באותו מצב. בשבתו בביתו, בלכתו בדרך, בשכיבתו ובקימתו. במיוחד היינו עדים לגילויים נפשיים שלו בשעת התפילה. השתפכות לבו ונפשו, התלהבותו באופן בלתי שכיח, עשו על כל המאזינים רושם עמוק ביותר. רשפי אש ניתזו אז מפיו".

"הרבה יותר ממה שכתוב בספריו הנפוצים, המלאים עמקות, בא לידי גילוי בעת שהשמיע שיעורים לפני קהל התלמידים ביח"ל. נהירנא: כיוזם הרעיון של 'משנה יומית', הנהיג הקוז'יגלובי בלובלין שיעור מיוחד ללימוד משניות, והיה בעצמו משמיע שיעור זה ברבים דבר יום ביומו, כשהוא משלב בדבריו כל מיני חידושים וסברות".

"פעם באמצע השיעור, כשאמר סברה פלונית, קם צעיר בשם ר' ישראל יונה בלקובסקי וקרא לעומת הצדיק: "הלא בדברי התוספות מפורש להיפך?". לשמע דברי הצעיר השתררה דומיה בקרב הולמדים. הקוז'יגלובי נעצר לרגעים מועטים, הרהר, ושאל את עצמו בקול רם מתון: "באיזה מקום בתוספות מפורש להיפך? האם במסכת שבת? לא! במסכת עירובין? גם לא! במסכת פסחים? כן, כן, אומנם כן".

"אבל בבקשה ממך", וכאן הפנה את ראשו לעבר הצעיר השואל, "כדי לקבל תשובה לשאלתך יש לעיין היטב במהרש"א על אתר ויתחווך לך שאין קושייתך קושיא...". האווירה במעמד זה הייתה מחושמלת. **כולנו היינו עדים חיים איך הוא מעביר בזיכרונו מסכת אחרי מסכת, עם כל פירושי התוספות, והמאורע עשה עלינו רושם בל יימחה...**

הרב מעולם לא חת מפני אף אדם. וכאשר דן, תמיד היה דין אמת וצדק. פעם אחת דן דין תורה בין גביר העיירה ובין איש עני. הרב פסק שלא לטובת העשיר והעשיר נעלב עד עמקי נשמתו. מאותו רגע החליט העשיר לנקום ולהצר את צעדי הרב. הוא התחיל לרדוף אחרי הצדיק ולמרר את חייו.

ברוב חוצפתו הוא 'התחכם' ולאחר שהבין כי הרב מתגורר בשכירות והדירה שייכת לנוכרי, פנה העשיר והציע סכום גדול בהרבה ממה שהרב שילם וביקש לשכור את הדירה. הנוכרי שהכסף קרץ לו, גירש את הצדיק ומשפחתו מדירתו, וכך במשך מספר שבועות התגורר רבינו יחד עם בני משפחתו ב'עזרת נשים' של בית המדרש העירוני.

מאותו הזמן התחילה פרשת הנדודים של הצדיק ומשפחתו. וכך הם נדדו מעיר לעיר וממקום למקום והישיבה נדדה איתו. **סבל ייסורי נפש וחרפת רעב, אבל לא פסק מדרך לימודו וקדושתו. ולמרות שגלות ממעטת את השם, התורה הגנה עליו, והצדיק התפרסם כגאון בכל מקום אליו הגיע.**

**אנו מבקשים ממי שיש לו תמונות טובות יותר של
הצדיקים או של הקברים או אם לא שמנו את תמונת
הצדיק או הקבר ויש לו תמונה, אנא שלחו למייל
PnineZadikim@gmail.com**

**למעוניינים לקבל את העלון ישירות למייל, יש לשלוח
בקשה PnineZadikim@gmail.com**

**כל החומר נלקח
מעלון 'פניני עין-חמד' משנים עברו
לקבלת עלון פניני עין-חמד,
יש לשלוח בקשה למייל:
PnineEH@gmail.com**

**העלון מוקדש לרפואה והצלחת רחל ברכה בת פדילה דליה הי"ו ובני-ביתה
ולהצלחת כל עם ישראל ובתוכם יוסף ליאור בן דליה אפרת ומשפחתו
והצלחה בכל העניינים וכן בחינוך הילדים**